

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” ศึกษาถึงการได้รับบริการสวัสดิการชุมชนของสมาชิกในชุมชน ความต้องการบริการสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการชุมชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลสมาชิกชุมชน ซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานการได้รับบริการสวัสดิการชุมชนของสมาชิกในชุมชน ความต้องการของสมาชิกที่มีต่อบริการสวัสดิการชุมชน ที่ควรจัดให้มีขึ้นในชุมชน ระดับการมีส่วนร่วมจัดบริการสวัสดิการชุมชน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ จำนวน 104 คน

หลังจากทำการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในส่วนที่เป็นแบบสอบถาม ได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ คือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science หรือ SPSS) ด้วยการหาเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบด้วย t-test และ F-test ซึ่งครอบคลุมประเด็นหลักต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. การได้รับบริการสวัสดิการชุมชนในชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ
3. ความต้องการของสมาชิกชุมชนที่มีต่อลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่ควรจัดให้มีขึ้นในชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ
 - ด้านการศึกษา
 - ด้านสุขภาพอนามัย
 - ด้านที่อยู่อาศัย
 - ด้านการทำงานและมีรายได้
 - ด้านความมั่นคงทางสังคม
 - ด้านบริการสังคม
 - ด้านนันทนาการ
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนที่มีต่อการจัดบริการสวัสดิการชุมชน

5. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

โดยแต่ละประเด็นสามารถสรุปภาพรวม ได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเพศ อายุ ตำแหน่งในชุมชน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 26-55 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,500 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในชุมชนอาศัยในชุมชนมากกว่า 16 ปีขึ้นไป

2. ลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่ได้รับในชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ

การใช้บริการสวัสดิการชุมชนที่ทางคณะกรรมการชุมชนจัดให้แก่สมาชิกชุมชน ในด้านต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสวัสดิการชุมชนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ การใช้บริการศูนย์ประสานงานชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อโครงการบ้านมั่นคง บริการศูนย์กีฬา บริการศูนย์อาสาสมัครสาธารณสุข ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

ส่วนบริการสวัสดิการชุมชนที่ใช้น้อย ได้แก่ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยของชุมชน กลุ่มฝึกอาชีพ บริการกลุ่มผู้สูงอายุของชุมชนบริการห้องสมุดชุมชน กองทุนกู้ยืมเพื่อการยังชีพ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บริการสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนน้อย

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านอายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีการได้รับลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความต้องการของสมาชิกชุมชนที่มีต่อลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่ควรจัดให้มีขึ้นในชุมชน

1) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้เสนอให้กรรมการชุมชนจัดให้มีระบบการศึกษานอกโรงเรียนเข้ามาให้การศึกษาในชุมชน มากที่สุด รองลงมาคือ จัดการศึกษาการสร้างอาชีพต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกชุมชน ให้มีหน่วยงานภายนอกมาส่งเสริมการศึกษาในชุมชน จัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาขึ้นมาด้วย และให้ครูที่อยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชนในชุมชนเช่นกัน

2) ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสอดคล้องกันในระดับสูงทุกข้อ แต่มีความต้องการมากที่สุดในการฉีดพ่นควันเพื่อป้องกันยุงลายในชุมชนทุกเดือน รองลงมา ได้แก่ การมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มาให้บริการ การฉีดวัคซีนป้องกันโรค การฉีดวัคซีนป้องกันโรคแก่สัตว์เลี้ยง สุดท้ายคือการให้ความรู้ในด้านสุขภาพอนามัย

3) ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้กรรมการชุมชนจัดให้มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารจัดการบ้านพักอาศัย รองลงมา ต้องการให้กรรมการชุมชนจัดแสดงความคิดเห็นภายในชุมชน เพื่อสร้างระเบียบที่อยู่อาศัยด้วยกัน สุดท้ายคือการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารเงินกองทุนกู้ยืมเกี่ยวกับที่พักอาศัย

4) ด้านการทำงานและมีรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้กรรมการชุมชนจัดให้มีการฝึกอาชีพโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาจากภายนอกชุมชน มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีศูนย์ให้คำปรึกษาการทำงาน การศึกษางานนอกสถานที่เพื่อมีความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ การจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างอาชีพ และผลิตสินค้าที่เป็นของชุมชนขึ้นเอง

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้ติดตั้งถังดับเพลิงตามจุดต่าง ๆ ภายในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ป้องกันไม่ให้มีบริเวณล่อแหลม ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายในชุมชน จัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุของชุมชน และการฝึกอบรมเพื่อบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งจัดให้มีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในชุมชน

6) ด้านบริการสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้คณะกรรมการชุมชนส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาดภายในชุมชน รองลงมา คือ การส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนจัดกลุ่มกิจกรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อสมาชิกจะเข้าร่วมกลุ่มมากขึ้น สุดท้ายคือ มีการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้พิการในชุมชน

7) ด้านนันทนาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้คณะกรรมการชุมชนส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สำคัญประจำปีขึ้นภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ ให้สมาชิกในชุมชน

มีกิจกรรมร่วมกันตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชน การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ร่วมกัน สุดท้ายคือการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ที่ต่างกัน มีความต้องการลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนที่มีต่อการจัดบริการสวัสดิการชุมชน

1) ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหากับคณะกรรมการชุมชน จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ถูกแก้ไขไปในทางที่ดีขึ้น แต่การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นให้กับคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนกับสมาชิกชุมชนด้วยกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อหาแนวทางการในการพัฒนาชุมชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความต้องการนำองค์กรภายนอกชุมชนที่สามารถทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมประชุมวางแผนกับกับคณะกรรมการชุมชน สุดท้ายคือ การร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการชุมชนจัดขึ้น

3) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกชุมชน พบว่า สมาชิกชุมชน ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น และการหาอาสาสมัครมาช่วยทำงานต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ในระดับมาก แต่การมีส่วนร่วมทำงานที่คณะกรรมการชุมชนมอบหมายให้และการพัฒนางานร่วมกับคณะกรรมการชุมชน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์จากคณะกรรมการชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ กับคณะกรรมการชุมชนเป็นการสร้างชุมชนให้มีความมั่นคง เข้มแข็งยิ่งขึ้น รองลงมาคือ สมาชิกชุมชนมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ กับคณะกรรมการชุมชนถือเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อชุมชน การมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการชุมชนในการสร้างความสามัคคีให้แก่สมาชิกในชุมชน การมีส่วนร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานคณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชนได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการชุมชนจัดให้อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างกันระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านสถานภาพในชุมชน ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมจัดบริการสวัสดิการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน

1. คณะกรรมการชุมชนควรใช้บริการสวัสดิการชุมชนที่อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เช่น ให้ผู้สูงอายุในชุมชน เข้ามาบริหารจัดการกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ การร่วมกันบริจาคหนังสือที่ไม่ใช้แล้วให้แก่ห้องสมุดของชุมชน เป็นต้น

2. คณะกรรมการชุมชนควรจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกชุมชน โดยเริ่มจากความต้องการที่มีมากที่สุดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ความต้องการในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ การป้องกันไม่ให้มีบริเวณแหล่งมั่วสุมเล่นการพนันในชุมชน และ ด้านการศึกษา ที่ควรจัดให้มีระบบการศึกษานอกโรงเรียนเข้ามาใช้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นที่เรียนหนังสือได้ เป็นต้น

3. การทำงานเชิงรุกถึงสมาชิกชุมชน เพื่อเป็นการเชิญชวน สมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน และเป็นการรับทราบความต้องการของสมาชิกชุมชนโดยไปถึงตัวผู้ใช้บริการ เช่น การประชาสัมพันธ์เชิงรุกถึงกลุ่มผู้สูงอายุ การใช้ศูนย์ประชาสัมพันธ์ชุมชนให้มากขึ้น การให้อาสาสมัครสาธารณสุขออกไปให้บริการตามบ้านสมาชิกชุมชน เป็นต้น

4. คณะกรรมการชุมชนอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักรเขตประเวศ หน่วยงานเอกชน หน่วยงานจากมหาวิทยาลัย เข้ามาช่วยพัฒนาลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ และช่วยพัฒนาบริการสวัสดิการชุมชนในด้านอื่น ๆ ที่ยังขาดอยู่ในช่วงเริ่มต้น และให้หน่วยงานนั้นเป็นตัวกลางช่วยประสานความเข้าใจให้กับสมาชิกชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการชุมชนในเรื่องใหม่ เช่น การให้เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตประเวศ เข้ามาเป็นคณะกรรมการร่วมในการจัดงานใด ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกชุมชน

1. สมาชิกชุมชน ควรมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการชุมชนให้มากขึ้น โดยไม่ควรมองว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนเท่านั้น เพราะทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน เช่น การสร้างความสามัคคีแก่สมาชิกในชุมชนร่วมกัน การอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการจัดงานสำคัญประจำปีในชุมชน เป็นต้น

2. สมาชิกชุมชนที่มีอายุ อาชีพ การศึกษาแตกต่างกัน ควรมีส่วนร่วมในการจัดบริการสวัสดิการชุมชนที่ต่างกันตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้สวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสมาชิกชุมชนมากขึ้น เช่น สมาชิกชุมชนที่อยู่ในวัยศึกษาอาจรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาการศึกษาของสมาชิกในชุมชนร่วมกัน โดยมีกรรมการชุมชนบางท่านเป็นประธานกลุ่ม เป็นต้น

3. สมาชิกชุมชนควรมีความเชื่อมั่นในศักยภาพการพัฒนาสวัสดิการชุมชนร่วมกันว่าสามารถพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้ดีขึ้นได้ในทุกทาง

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาคั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้แก่ชุมชนแออัดที่อยู่ในเขตประเวศอีก 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนสามัคคีธรรม และชุมชนเกาะมุสลิม เพื่อให้สมาชิกชุมชนได้รับสวัสดิการชุมชนที่ต้องการอย่างแท้จริง

2. ศึกษากลุ่มออมทรัพย์ที่อยู่ในชุมชนต่าง ๆ ในเขตประเวศ เพื่อพัฒนาฐานออมทรัพย์ที่มีอยู่ในชุมชนไปสู่แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมแก่ชุมชนที่มีกลุ่มออมทรัพย์นั้น